

Krista Mikkonen vihr

Kirjallinen kysymys ulkomaisen työvoiman hyväksikäytön kitkemisestä

Eduskunnan puhemiehelle

Suomessa ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttö on levinnyt jo monille aloille, kuten rakennus-, siivous- ja ravintola-alalle sekä luonnonvara-alalle. Hyväksikäyttö ilmenee muun muassa alipalkkauksena, palkkojen maksamatta jättämisenä, pakkoyrittäjyytenä, laittomana vuokratyönä sekä työntekijöiden painostuksena ja uhkailuna. Ongelmaa pahentavat heikko kielitaito, puutteellinen tieto suomalaisesta työelämästä, pelko oleskeluoikeuden menettämisestä sekä viranomaisten rajalliset resurssit ja pitkät oikeusprosessit. Keskeisenä ongelmana ovat pitkät alihankintaketjut, joissa vastuu työhdoista ja palkanmaksusta hämärtyy, ja hyväksikäyttö jää helposti viranomaisten valvonnalta ulottumattomiin.

Nykyinen lainsäädäntö ja valvonta eivät riittävästi estä hyväksikäyttöä. Nykyinen lainsäädäntö tilaajavastuusta ei riittävästi ehkäise hyväksikäyttöä, sillä vastuu ei ulotu koko hankintaketjuun. Käytännössä pääurakoitsija voi hyötyä alihankkijan laittomasta toiminnasta ilman todellista vastuuta työntekijöiden palkoista ja työhdoista. Tämä vääristää kilpailua, heikentää työntekijöiden oikeussuojaa ja mahdollistaa palkkavarkauden laajamittaisen jatkumisen.

Tilaajavastuu tulisikin ulottaa kattamaan koko alihankintaketju niin, että pääurakoitsija vastaa hankkeessa työskentelevien työntekijöiden palkoista, työhdoista ja työnteko-oikeudesta. Alihankintaketjujen pituutta on syytä rajoittaa ja säätää pääurakoitsijalle velvollisuus varmistaa työntekijöiden työehtojen toteutuminen koko ketjussa.

Helsingin Sanomien tuoreen uutisen mukaan Haminassa sijaitsevan Googlen datakeskuksen työmaalla Haminassa on havaittu ukrainalaisten työntekijöiden riistoa. Rakennusliitto epäilee, että ukrainalaisilta työntekijöiltä on jäänyt saamatta jopa puolet palkasta. Haminan datakeskuksen työmaalla toimii sama virolaisten yritysten verkosto, joka on liitetty työntekijöiden hyväksikäyttöön myös Turun telakalla. Vastaavia uutisia on monia.

Ulkomaisten työvoiman hyväksikäytölle on tyypillistä, että useiden eri yritysten takana toimivat lopulta samat henkilöt. Työnantajia on vaikea saattaa vastuuseen, koska alihankintaketjut ovat pitkiä ja monimutkaisia. Tämän vuoksi olisi tärkeää laajentaa tilaajavastuuta niin, että se kattaa koko alihankintaketjun.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Kirjallinen kysymys KK 450/2025 vp

Mitä hallitus aikoo tehdä tilaajavastuun laajentamiseksi, jotta ulkomaisen työvoiman hyväksikäyttöön voidaan puuttua?

Helsingissä 17.12.2025

Krista Mikkonen vihr